

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри іноземної
філології, українознавства та
соціально-правових дисциплін
Протокол № 1 від 01.09.2022 р.
Завідувач кафедри

 С. А. Остапенко

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАКТИКА УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник:

Герасименко О. Ю.

2022 – 2023 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Вибіркова
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	3
Лекції, годин	-
Практичні / семінарські, годин	70
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	80
Вид контролю	залік

2. Програма дисципліни

Ціль – формування у студентів необхідної для професійної діяльності перекладацької компетенції, а саме: вироблення у студентів практичних навичок перекладу, оволодіння основними прийомами прагматичної адаптації тексту при перекладі з англійської мови на українську, та з української мови на англійську, оволодіння навичками послідовного, синхронного, усного абзацно-фразового перекладу та перекладу з аркуша.

Завдання:

- виробити навички аналізу тексту крізь призму усного перекладу;
- навчити студентів техніці усного перекладу з аркуша;
- вивчити різновиди перекладу, такі як «синхронний переклад», «послідовний переклад», «переклад з аркуша», «переклад на мову жестів» тощо;
- надати теоретичні знання стосовно дефініцій «компресія тексту», «модальність», «темпоральність» в усному перекладі;
- ознайомити з основними граматичними та лексико-граматичними проблемами перекладу, пов'язаними з відмінністю будови англійської та української мов;
- розширити словниковий запас, необхідного для здійснення комунікації загальнокультурного, суспільно-політичного, економічного, соціального та науково-популярного характеру;
- ознайомити з основними лексичними особливостями, стійкими виразами та ідіомами тощо;
- розвивати навички організації і прийомів перекладацького запису: лексичні, граматичні і структурно-композиційні прийоми;
- навчити студентів основам й технікам універсального перекладацького скоропису;

- виробити навички підготовки до усного перекладу: лінгвістична та психологічна підготовка;
- навчити основам публічного виступу;
- розглянути стилістичні аспекти перекладу;
- реалізувати загальнокультурне й естетичне виховання.

Предмет: усний переклад

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Усний переклад та його різновиди. Роль дикції та вимови та її тренування в усному перекладі.

Тема 2. Пам'ять та її роль в перекладацькій діяльності.

Тема 3. Когнітивні та психологічні аспекти перекладу: тренування уваги та розвиток навичок роботи у стресових ситуаціях.

Тема 4. Письмовий та усний переклад: особливості та відмінності. Послідовний переклад. Абзацно-фразовий переклад. Офіційний та неофіційний двосторонній переклад без запису. Двосторонній переклад під запис. Переклад з аркушу. Відео переклад.

Тема 5. Синхронний переклад: переваги та недоліки. Організація роботи перекладача-синхроніста.

Тема 6. Мовні й мовленнєві труднощі усного перекладу. Етапи усного перекладу. Науково-технічний переклад. Юридичний (судовий) переклад. Військовий переклад.

Тема 7. Синтаксичні проблеми під час усного перекладу галузевих текстів з української мови на англійську. Діловий переклад. Дипломатичний переклад. Науково-технічний та науково-популярний переклад.

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

інтегральної компетентності:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальних програмних компетентностей:

здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями;

здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; уміння виявляти, ставити та вирішувати проблему;

здатність працювати в команді та автономно;

здатність спілкуватися іноземними мовами;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

фахових програмних компетентностей:

усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;
здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;
здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються;
здатність вільно, гнучко і ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;
здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних та літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту;
здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;
усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;
здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;
здатність здійснювати перекладацьку діяльність різних видів;
здатність ефективно реалізовувати навички послідовного усного перекладу різностильових текстів;
усвідомлення науково-технічної термінології та вміння застосовувати її у процесі перекладу;
здатність аналізувати та розуміти ситуацію на ринку перекладацьких послуг з урахуванням вимог до роботи перекладача, професійного стандарту;

2) досягнення програмних результатів навчання:

вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями і нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації;
ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;
організувати процес свого навчання й самоосвіти;
співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо;
використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності;
розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;
знати й розуміти систему мови, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності⁴
знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній й діяльності;
знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;

аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя;

забезпечення міжмовної та міжкультурної усної та письмової комунікації та міжмовного і міжкультурного обміну інформацією в різних галузях шляхом перекладу різноманітних за змістом та жанром текстів іноземною (іноземними) та українською мовами;

здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;

знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності;

збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання;

знання ролі перекладача та принципів професійної діяльності; володіння прийомами забезпечення якості перекладу (вчитування, критичне оцінювання, редагування, зворотний переклад);

володіти різними видами стратегій, методів та прийомів для здійснення ефективної перекладацької діяльності одноосібно і в команді;

здійснювати усний послідовний переклад на базовому рівні в різних комунікативних ситуаціях;

володіти науково-технічною термінологією та адекватно застосовувати її у процесі перекладу;

аналізувати та розуміти та ситуацію на ринку перекладацьких послуг з урахуванням вимог до роботи перекладача, професійного стандарту;

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

лексичних особливостей перекладу (терміни, архаїзми, неологізми, запозичення, слова іншомовного походження, аббревіатури, скорочення, композити, сленг, фразеологічні одиниці, реалії, антропоніми, топоніми, пароніми, лексична синонімія, омонімія, полісемія та багатозначність);

граматичних особливості перекладу (наказовий спосіб дієслова, пасивний стан, складний номінативний присудок, складний дієслівний присудок, інфінітив, дієприкметник I, дієприкметник II, 4 інфінітивні конструкції, обставини, означення, додатки);

стилістичних проблем перекладу;

специфіки терміносистеми міжнародно-правових, юридичних і офіційно-ділових текстів;

специфіки синхронного перекаду;

норм і правил професійної етики;

– **уміння/навички:**

здійснювати усний переклад з голосу або аудіо- чи відеозапису;

здійснювати усний послідовний переклад україномовного або іншомовного текстів;

перекладати з аркуша;

реферувати іншомовні тексти;

аналізувати, інтерпретувати інформацію, виробляти конструктивні пропозиції;

пошуку та аналітичного опрацювання спеціальної інформації, пов'язаної із забезпеченням різновекторної міжнародної діяльності;

мовної компетенції та усного перекладу;

– комунікація:

ефективно встановлювати і підтримувати комунікацію в навчальних ситуаціях, здійснювати чіткі та детальні повідомлення на різні теми та аргументувати свою позицію щодо обговорюваної проблеми;

вільно спілкуватись із носіями мови, чітко, детально висловлюватись з широкого кола тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти;

– відповідальність і автономія:

застосовувати міжкультурне розуміння у процесі безпосереднього усного спілкування в академічному та професійному середовищі;

належним чином поводити себе і реагувати у типових академічних, професійних, світських і повсякденних ситуаціях, а також знати правила взаємодії між людьми у різних ситуаціях.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1: Компоненти усного перекладу: пам'ять, дикція, увага					
Тема 1. Усний переклад та його різновиди. Роль дикції та вимови та її тренування в усному перекладі.	8		4		4
Тема 2. Пам'ять та її роль в перекладацькій діяльності.	12		6		6
Тема 3. Когнітивні та психологічні аспекти перекладу: тренування уваги та розвиток навичок роботи у стресових ситуаціях	12		6		6
Разом за змістовим модулем 1	32		16		16
Змістовий модуль 2: Різновиди усного перекладу та специфіка роботи з ними					
Тема 4. Письмовий та усний переклад: особливості та відмінності. Послідовний переклад. Абзацно-фразовий переклад. Офіційний та неофіційний двосторонній переклад без запису. Двосторонній переклад під запис. Переклад з аркушу. Відео переклад.	36		16		20

Тема 5. Синхронний переклад: переваги та недоліки. Організація роботи перекладача-синхроніста.	28		12		16
Разом за змістовим модулем 2	64		28		36
Змістовий модуль 3: Особливості усного перекладу текстів різних жанрів: синтаксичні та лексикологічні аспекти					
Тема 6. Мовні й мовленнєві труднощі усного перекладу. Етапи усного перекладу. Науково-технічний переклад. Юридичний (судовий) переклад. Військовий переклад.	28		12		16
Тема 7. Синтаксичні проблеми під час усного перекладу галузевих текстів з української мови на англійську. Діловий переклад. Дипломатичний переклад. Науково-технічний та науково-популярний переклад.	24		14		10
Разом за змістовим модулем 3	52		26		26
Усього годин	150		70		80

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практичне заняття Зародження сучасного усного перекладу. Види усного перекладу та сфери їхнього використання. Етапи перекладання.	2
2	Практичне заняття Компоненти усного перекладу. Роль дикції та вимови. Виконання вправ на вдосконалення дикції.	2
3	Практичне заняття Роль пам'яті у процесі усного перекладу у різних видах усного перекладу. Вправи на тренування пам'яті	2
4	Практичне заняття Білінгвізм та фонові знання у процесі усного перекладу. Тренування навичок мнемотехніки задля можливості розвитку пам'яті та здатності запам'ятовувати великі об'єми інформації. Виконання вправ.	2
5	Практичне заняття Тренування та розвиток короткочасної пам'яті. Можливості покращення довготривалої пам'яті. Виконання вправ.	2
6	Практичне заняття Процес смислового сприйняття мови: особливості та специфіка. Психологічні аспекти перекладу. Психологічна підготовка до усного перекладу. Виконання вправ.	2
7	Практичне заняття «Лакуни» в процесі усного перекладу. Тренування навичок уваги та боротьби зі стресом під час усного перекладу текстів та публічних виступів. Виконання практичних завдань.	2
8	Практичне заняття Робота з суб'єктивними та об'єктивними факторами, які ускладнюють сприйняття усного тексту. Техніка публічного виступу: невербальне спілкування, голос, паузи тощо. Виконання тренувальних вправ.	2

9	Практичне заняття Усний та письмовий переклад: відмінні риси та особливості здійснення процесу перекладу.	2
10	Практичне заняття Усний послідовний переклад: різновиди, особливості та специфіка процесу перекладання.	2
11	Практичне заняття Абзацно-фразовий переклад (АФП): техніка перекладу.	2
12	Практичне заняття Вдосконалення навичок здійснення офіційного та неофіційного двостороннього перекладу без запису.	2
13	Практичне заняття Техніка усного перекладу з аркуша: виконання вправ. Виконання тренувальних вправ.	2
14	Практичне заняття Двосторонній переклад текстів без запису. Виконання тренувальних вправ.	2
15	Практичне заняття Кіно- та відео-переклад як різновид аудіовізуального перекладу: особливості і складнощі.	2
16	Практичне заняття Практика відео- та кіно-перекладу. Послідовний переклад відео-фрагментів.	2
17	Практичне заняття Синхронний переклад в аспекті двомовної комунікації: специфіка, складнощі, перешкоди, прийоми здійснення перекладу.	2
18	Практичне заняття Психологічні основи синхронної перекладацької діяльності.	2
19	Практичне заняття Практика власне синхронного перекладу: переклад-супровід та діловий переклад.	2
20	Практичне заняття Шушутаж або переклад нашіптуванням як різновид синхронного перекладу.	2
21	Практичне заняття Синхронний переклад з аркушу: основні труднощі для усних перекладачів.	2
22	Практичне заняття Синхронний переклад на мову жестів та переклад кінотексту як специфічні форми синхронного перекладу.	2
23	Практичне заняття Лексичні труднощі усного перекладу. Норми лексичної еквівалентності та засоби її досягнення. Виконання тренувальних вправ.	2
24	Практичне заняття Шляхи перекладу термінологічних слів. Способи перекладу сталих фраз та фразеологізмів. Виконання тренувальних вправ. Послідовний переклад тексту з використанням термінів, сталих фраз та фразеологізмів. Переклад наукового тексту.	2
25	Практичне заняття Навички перекладу числівників, власних імен, культурно-маркованих одиниць. Переклад абревіатур та акронімів. Виконання тренувальних вправ. Юридичний / судовий переклад.	2

26	Практичне заняття Вдосконалення навичок перекладу топонімів. Виконання тренувальних вправ. Переклад наукового тексту.	2
27	Практичне заняття Неологізми. Виконання тренувальних вправ. Практика здійснення науково-технічного перекладу. Переклад тексту на військову тематику.	2
28	Практичне заняття «Фальшиві друзі» перекладача. Виконання тренувальних вправ.	2
29	Практичне заняття Синтаксичні засоби при усному перекладі різножанрових текстів. Виконання тренувальних вправ.	2
30	Практичне заняття Характеристика речення як синтаксичної одиниці мови. Виконання тренувальних вправ. Переклад інтерв'ю з елементами запису.	2
31	Практичне заняття Синтаксичні трансформації при усному перекладі. Виконання тренувальних вправ.	2
32	Практичне заняття Природа синтаксичних трансформацій при перекладі. Виконання тренувальних вправ. Послідовний переклад тексту.	2
33	Практичне заняття Випадки заміни простого речення складним. Виконання тренувальних вправ. Діловий переклад.	2
34	Практичне заняття Навички об'єднання та членування речень при усному перекладі. Порядок слів та інверсія у процесі усного перекладу. Виконання тренувальних вправ. Дипломатичний переклад.	2
35	Практичне заняття Повна / неповна відповідність структури речення при перекладі текстів різних жанрів та видів. Виконання тренувальних вправ на закріплення навичок роботи з різними граматичними труднощами під час усного перекладу.	2
Всього		70

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид контролю: залік

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються впродовж семестру (100 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота					Позааудиторна робота	Сума балів
	Тестові завдання	Виконання практичних завдань теми	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
Змістовий модуль 1							
Тема 1		1				0,5	1,5

Тема 2		1,5		1		0,5	3
Тема 3	0,5	1		1		0,5	3
Тема 4		1				1	2
Тема 5		0,5		1		0,5	2
Тема 6	0,5	1				1	2,5
Тема 7		1		1		1	3
Тема 8		1				0,5	1,5
Разом змістовий модуль 2	1	8		4		5,5	18,5
Змістовий модуль 2							
Тема 9		1,5		1		1,5	4
Тема 10	0,5	1		1		1	3,5
Тема 11		1		1		0,5	2,5
Тема 12		1,5				1	2,5
Тема 13		0,5		1		0,5	2
Тема 14		1				1	2
Тема 15	0,5	1		1		0,5	3
Тема 16		1		1		1	3
Тема 17		1,5		1		0,5	3
Тема 18	0,5	0,5					1
Тема 19		1				0,5	1,5
Тема 20	0,5	1		1			2,5
Тема 21	0,5	1					1,5
Тема 22		1				1	2
Разом змістовий модуль 2	2,5	14,5		8	10	9	44
Змістовий модуль 3							
Тема 23	0,5	1,5		1			3
Тема 24		1		1		0,5	2,5
Тема 25	0,5	0,5					1
Тема 26		1		1		1	3
Тема 27	0,5	1				0,5	2
Тема 28	0,5	0,5		1			2
Тема 29		1					1
Тема 30	0,5	0,5				0,5	1,5
Тема 31		1,5		1			2,5
Тема 32	0,5	1				0,5	2
Тема 33		1		1			2
Тема 34	0,5	1		1		1	3,5
Тема 35		1,5					1,5
Разом змістовий модуль 3	3,5	13		7	10	4	37,5
Разом							100

**Оцінювання студентів протягом семестру
(очна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота				Сума в балах
Змістовий модуль 1	Індивідуальне завдання 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання 2	100
15	40	15	30	

Загальне оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами виконання завдань практичного спрямування, а також за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	